

PROGRAMACIÓ DE BATXILLERAT

PROGRAMACIÓ DE PRIMER DE BATXILLERAT

Miquel Esteve Forés
Rafael Àngel Carbonell

1. Presentació i metodologia

Els dos principis metodològics rectors en què es la nostra programació de Llengua i literatura de 1r debatxillerat són:

- a) una metodologia comunicativa en els dos blocs de continguts que s'hi treballen: la llengua i la literatura. En el primer cas, entenem que aprendre llengua és adquirir competència comunicativa en les diverses formes lingüístiques que adopta la llengua en cada situació. A més, estem convençuts que l'aprenentatge de la literatura i de la llengua han d'anar aparellats. La literatura també és comunicació: per una banda, comunica una manera de veure el món, individual i col·lectiva, i, per una altra banda, és també un text, un missatge, amb tot el que això significa.
- b) una metodologia activa, ja que és l'alumnat qui construeix, a partir dels coneixements que té del món, el seu propi aprenentatge de continguts nous, mitjançant tot tipus d'activitats (de reflexió, d'anàlisi, de recerca científica, de relació, de producció...).

Com hem dit, un dels dos blocs que treballem és la literatura. Els fets literaris des de l'Edat Mitjana fins el Modernisme es presenten en orde cronològic, agrupats en els períodes o els moviments socioliteraris segons la idea clau al voltant de la qual gira la literatura de cada etapa.

L'organització dels continguts literaris per orde cronològic és bàsic per a situar els fets en el context històric i social. Per això, abans de començar cada època (l'Edat Mitjana, l'Edat Moderna i la Contemporània) presentem els principals fets històrics, socials i literaris en una línia del temps, perquè l'alumnat pugua copsar-los en la seua dimensió total. També, abans de començar el moviment literari i les obres més representatives de cada unitat, dediquem un espai als aspectes històrics i socials que configuren el moviment o l'etapa històrica concreta. Pensem que aquests aspectes influeixen en la literatura i que aquesta és una manifestació artística que reflecteix no sols els grans fets, sinó també les experiències de la vida quotidiana. Els i les alumnes treballen aquests continguts amb activitats que reforcen una informació prèvia i amb activitats a partir de les quals són ells i elles mateixos qui arriben a conclusions pròpies.

Per una altra banda, l'estudi cronològic permet que presentem sempre cada contingut literari destacant què aporta de nou, d'original, a la tradició en què s'insereix. Així, l'alumnat fa activitats que l'ajuden a comprovar que la modernitat i la tradició no sols són compatibles sinó que la primera necessita la segona per a poder existir: la humanitat ha progressat perquè s'ha mantingut fidel al passat, amb una evolució natural, o per contra, ha aconseguit el progrés perquè ha trencat amb el que heretava del passat.

La nostra presentació de la literatura de forma cronològica també va unida simultàniament a l'estudi dels gèneres literaris. Aquesta aportació permet veure l'evolució de cada gènere per èpoques i les relacions sociolingüístiques que s'hi establien. Així, en l'Edat Mitjana, per exemple, treballem la poesia (lírica trobadoresca, Ausiàs March i Roís de Corella), la narrativa (cavalleresca i misògina), algunes obres que es troben en la frontera entre un gènere o un altre (com ara *Lo Somni* de Joan a Joan és una obra dialogada molt pròxima al gènere dramàtic) o que, en l'actualitat, el gènere al qual pertanyen no es considera literari (les cròniques històriques, els sermons o els tractats religiosos).

Hi ha activitats dedicades a l'anàlisi textual i sistemàtica de les característiques de cada gènere i dels procediments literaris que el configuren. Per exemple, treballarem la cançó, la versificació catalana, la prosopopeia, la metàfora, la paradoxa, l'antítesi, l'al·legoria, la hipèrbole, el «jo líric» etc.; les descripcions impressionistes; l'al·legoria, el locus amoenus, l'al·literació...; les noves rimades, la codolada, la sàtira, la paròdia, etc.; el sonet, l'antítesi, la paradoxa, les imatges (metàfora, símil, símbol), l'hipèrbaton, la hipèrbole, l'anàfora, les acotacions teatrals, etc.

També com hem dit, el mètode per a treballar tots els continguts del llibre, i en concret els del discurs literari, potencia l'acció de l'aprenent. La literatura s'aprèn quan la coneixem realment, i això vol dir llegir-la (amb el sentit profund del verb), aprehendre-la i, al capdavall, estimar-la. Per això el treball amb els textos és fonamental en l'ensenyament-aprenentatge de la literatura.

Hem seleccionat els textos tenint en compte que fossen representatius de l'època o de l'autor estudiat i que el tema resultés interessant i atractiu per als jòvens d'ara. Per evitar la dificultat que pot implicar la lectura d'un text antic, hem actualitzat els textos de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna, encara que n'hem respectat l'estil original. En algunes ocasions, hem inclòs només una versió molt ajustada a l'original o la versió actual acompanyada del text original, perquè l'alumnat tinga present l'evolució de la llengua i no arribe a conclusions distorsionades de la història. Un altre motiu que ha condicionat la selecció dels textos ha estat que l'alumne puga trobar una bona mostra de tot tipus de text –com hem vist en parlar dels gèneres– i que aquests continguen també seqüències textuais diferents (narrativa, expositiva, descriptiva, argumentativa i instructiva).

La comprensió i l'anàlisi dels textos literaris es fa mitjançant tota mena d'activitats, orals i escrites. Hi ha activitats que anticipen i activen els coneixements previs de l'alumnat per a descobrir si té buits d'informació que dificulten l'accés al text o per a motivar-lo. En aquest sentit, cada unitat presenta apartats relacionats amb la idea clau del període que s'estudia. Ací proposem exercicis que predisposen els alumnes a plantejar-se preguntes, a formular-se hipòtesis, a relacionar el fet literari amb el seu món actual. Aquestes activitats, que són molt variades (test, exercici d'enginy, qüestionari, relació de fotografies, etc.) i que es poden fer individuals o en grup, afavoreixen una actitud positiva cap a l'etapa que han de treballar.

Les anàlisis dels textos es fan mitjançant un qüestionari, el qual és una eina molt valuosa per a la pràctica de la comprensió lectora i el desenvolupament del raonament lògic. Conté preguntes que tenen en compte la diversitat d'alumnes i que potencien tot tipus d'habilitats: preguntes que impliquen mecanismes d'inferència lògica i informativa, preguntes relacionades amb l'estructura del text; preguntes que impliquen respostes de comprensió literal, respostes de reorganització, de síntesi, de relació, de reflexió i valoració, d'ampliació de vocabulari. És a dir, mitjançant aquests qüestionaris, l'alumne comprén el significat del text, analitza les característiques estudiades de l'època, de l'autor o de l'obra, o les infereix ell mateix, analitza els procediments literaris que el text presenta, reflexiona i valora sobre el que ha analitzat i busca la informació que li cal.

I, perquè l'aprehensió del text literari puga ser més efectiva, l'alumne relacioja el que ha estudiat amb el món que l'envolta. És a dir, aproxima la literatura a la seua quotidianitat. També, en la majoria dels casos, en acabar el qüestionari els estudiants fan activitats de literatura comparada. A voltes analitzen les relacions entre dos textos, d'èpoques semblants o diferents. Altres vegades es plantegen els lligams entre la literatura catalana amb altres literatures del nostre entorn cultural, sobretot la castellana. I, en altres ocasions, l'activitat proposa la comparació entre la literatura i les altres arts.

En resum, el bloc dedicat al discurs literari segueix un orde lògic. Després d'una primera presa de contacte amb el tema clau de la unitat, hi ha activitats dedicades a la contextualització del moviment o període artístic i literari; en segon lloc, es troben les activitats sobre les característiques generals d'aquest període, seguides, en tercer lloc, per alguns exercicis sobre els autors; tot seguit, vénen els textos amb el qüestionari corresponent d'explotació del fragment; i, per acabar, la bibliografia que els alumnes poden consultar sobre el tema.

Comptat i debatut, aquest material ofereix un ventall de possibilitats didàctiques perquè la literatura comuniqui als jòvens de hui; però també perquè els motive a comunicar-se, a expressar oralment o per escrit els resultats de les reflexions que els textos literaris els susciten o, millor encara, a crear textos literaris propis a partir dels exemples treballats. La metodologia proposada intenta, en definitiva, fer que l'estudi de la literatura resulte plaent i interessant –el vell i anhelat propòsit de tot el professorat de literatura– sense perdre el rigor que el batxillerat exigeix.

L'altre gran bloc de continguts de 1r de batxillerat gira al voltant de la llengua, entesa també com a vehicle de comunicació mitjançant la construcció de textos. La nostra programació ofereix les eines o estratègies necessàries perquè l'alumnat adquireisca la competència de comunicar-se correctament en l'àmbit en què es troba: l'àmbit acadèmic. És a dir, es tracta que l'alumne sàpia resoldre la redacció d'alguns dels textos que els professors solem demanar als nostres alumnes. A més, es treballen els elements lingüístics i no lingüístics de tres de les propietats que ha de complir un text perquè siga comunicatiu: l'adequació, la coherència i la cohesió. Les activitats sobre aquestes propietats textuais van referides sobretot al text acadèmic que en aqueix moment es treballa, però també estan plantejades de manera que l'alumnat pugua aplicar-les a qualsevol text. També cada unitat conté un bloc dedicat a la reflexió i al treball sistemàtics de la gramàtica, l'altra propietat textual. L'apartat és breu, però abasta tots els nivells: l'ortografia, la morfologia, la sintaxi i el lèxic.

Aquesta educació lingüística i textual (incloent-hi els aspectes gramaticals) també continuarà en 2n de batxillerat de forma més exhaustiva.

Pel que fa a la gramàtica, cal assenyalar que s'ha donat una importància especial als aspectes morfosintàctics i sobretot als lèxics. Treballem l'origen del nostre lèxic, els procediments de formació de mots, els diccionaris convencionals i els de les noves tecnologies, els modismes i les frases fetes, la substitució de mots generals o jòquer per altres de més específics, etc.

Un altre punt metodològic important d'aquest material didàctic és l'element gràfic: els mapes conceptuals, els esquemes gràfics d'estructures textuais i les il·lustracions –la major part d'aquestes són reproduccions artístiques de l'època estudiada–. La finalitat didàctica d'aquest component gràfic és múltiple: ajudar a contextualitzar una informació, a afegir-ne, a sistematitzar o ordenar continguts, a visualitzar-los, a relacionar uns continguts amb uns altres. En altres ocasions, la part gràfica serveix perquè els alumnes facen determinades activitats.

2. Objectius generals de l'àrea de València: llengua i literatura

El desenvolupament d'aquesta matèria en 1r de batxillerat ha de contribuir que les alumnes i els alumnes adquiresquen les capacitats següents:

1. Comprendre els diferents tipus de textos, especialment els literaris.
2. Expressar-se oralment i per escrit, especialment en l'àmbit acadèmic, mitjançant discursos adequats, coherents, cohesionats i correctes, sabent fer servir la llengua oral i la llengua escrita com a mitjans eficaços per a la comunicació interpersonal, l'adquisició de nous coneixements, la comprensió i anàlisi de la realitat i l'organització racional de l'acció.
3. Conèixer la nostra realitat plurilingüe i pluricultural del món actual, parant especial atenció a la situació sociolingüística valenciana, tot valorant la diversitat lingüística com a manifestació de la naturalesa social de les llengües i afavorint una actitud respectuosa cap a totes les llengües i els seus parlants, coneixent els diferents orígens i històries i, valorant, especialment, la importància de la normalització del valencià per a aconseguir la seua plena incorporació a tots els àmbits d'ús.
4. Adquirir uns coneixements gramaticals, sociolingüístics i discursius per ser utilitzats en la comprensió, l'anàlisi i el comentari de textos literaris i en la planificació, la composició i la correcció de les pròpies produccions.
6. Utilitzar adequadament la llengua com a instrument per a l'adquisició de nous coneixements i per a produir i interpretar textos propis de l'àmbit acadèmic, obtenint, interpretant i valorant informacions de diferents tipus i procedències, i ser capaç d'utilitzar tècniques de recerca, elaboració i presentació

de la informació, utilitzant, amb autonomia i esperit crític mitjans tradicionals i noves tecnologies, tot referint-se especialment a l'estudi de la història de la literatura fins a principis del segle XX.

7. Interpretar i valorar críticament les obres literàries a partir del coneixement de les seues formes convencionals específiques (gèneres, procediments retòrics, etc.), i de la informació pertinent sobre el context historicocultural de producció, i dels trets identificadors dels grans períodes de la història de la literatura en valencià, així com les seues obres i autors més significatius fins a principis del segle XX, tot utilitzant de forma crítica les fonts bibliogràfiques i documentals adequades per al seu estudi.
8. Llegir i valorar les obres literàries anterior al segle XX com a forma d'enriquiment personal, com a manifestacions de la sensibilitat artística de l'ésser humà i com a expressió de la identitat cultural dels pobles, apreciament el que el text literari té de representació i interpretació del món.
9. Analitzar críticament els usos socials de les llengües, i evitar en les pròpies produccions els que manifesten actituds discriminatòries o d'abús de poder evitant estereotips lingüístics que suposen judicis de valor o prejudicis, molt especialment aquelles que es manifesten en les obres literàries anteriors al segle XX.

3. **Continguts**

1 La literatura medieval

1. 1. Les primeres manifestacions poètiques
1. 2. Els inicis de la prosa: Ramon Llull
1. 3. Les Quatre Grans Cròniques
1. 4. L'Humanisme
1. 5. La poesia al segle XIV i XV: el Segle d'Or valencià
1. 6. La novel·la cavalleresca
1. 7. L'escola satírica valenciana

2 La Decadència

2. 1. El Renaixement
2. 2. El Barroc
2. 3. El Neoclassicisme i la Il·lustració

3 El Romanticisme

3. 1. La poesia romàntica: la Renaixença
3. 2. El teatre al segle XIX
3. 3. La prosa: el Naturalisme

4 El Modernisme

4. 1. Etapes del Modernisme
4. 2. Postures
4. 3. La poesia modernista
4. 4. La narrativa del Modernisme
4. 5. El teatre

5 el Noucentisme

- 5. 1. La poesia
- 5. 2. La prosa noucentista

6 Els moviments d'avantguarda

- 6. 1. La poesia d'avantguarda
- 6. 2. La renovació de la prosa
- 6. 3. El teatre
- 6. 4. La literatura al País Valencià durant la dècada dels 30

7 Llengua: ortografia

- 7. 1. Accentuació
- 7. 2. La dièresi
- 7. 3. L'accent diacrític
- 7. 4. El guionet
- 7. 5. L'apòstrof

8 Llengua: morfosintaxi

- 8. 1. Pronoms febles
- 8. 2. Els pronoms relatius
- 8. 3. Les preposicions
- 8. 4. L'oració
- 8. 5. Els verbs irregulars

4. Seqüenciació dels continguts

- *Primera Avaluació: Unitats 1 i 2, i ortografia.*
- *Segona Avaluació: Unitats 3 i 4, i morfologia.*
- *Tercera Avaluació: Unitats 5 i 6, i introducció al Comentari de text*

5. Criteris d'avaluació

1. Analitzar oralment i per escrit textos (orals, escrits i iconicoverbals) pertanyents a diferents situacions de comunicació, tenint en compte la funció social que exerceixen, la tradició cultural en què s'inscriuen i els valors que transmeten, assenyalant les idees principals i les secundàries, i aportant una opinió personal.
Aquest criteri pretén valorar la capacitat de l'alumnat per a interpretar el sentit d'un text a partir de l'anàlisi de la seua estructura semàntica, del coneixement dels esquemes textuais i de les dades rellevants sobre la situació de comunicació.
2. Realitzar, de forma oral, una exposició acadèmica sobre un tema, planificant-la prèviament i adoptant l'estratègia comunicativa adequada.
El criteri centra la seua atenció en el desenvolupament de la capacitat per a planificar, organitzar i realitzar una breu exposició oral, pròpia de l'àmbit acadèmic.
3. Elaborar breus treballs crítics a partir de la consulta de fonts de divers tipus i integrar la seua informació en textos de síntesi, que presenten les dades principals i els distints punts de vista, les seues relacions i la perspectiva pròpia, utilitzant els procediments de documentació i tractament de la informació propis de l'àmbit acadèmic.
Aquest criteri orienta la valoració de la capacitat per a accedir de forma autònoma a les fonts d'informació, seleccionar aquella pertinent i reutilitzar-la en l'elaboració de produccions pròpies de l'àmbit acadèmic.
4. Compondre textos escrits expositius i argumentatius sobre temes literaris o lingüístics.
El criteri atén a la capacitat de l'alumne per a elaborar textos d'acord amb la situació comunicativa i amb els esquemes textuais bàsics del text i també per a situar-se com a emissor per a utilitzar procediments que garantisquen la cohesió i per a emprar correctament la varietat estàndard de la llengua.
5. Reconéixer i utilitzar, en la interpretació de textos i en la regulació de les pròpies produccions, els coneixements sobre les diferents unitats de la llengua, les seues combinacions i, si és el cas, la relació entre elles i els seus significats.
Aquest criteri pretén orientar la valoració de la capacitat per a utilitzar la reflexió lingüística en la millora de la comprensió dels textos i en la millora de la composició i revisió de les pròpies produccions.

6. Discernir els components bàsics i l'estructura del lèxic del castellà i del valencià i analitzar críticament els mecanismes d'incorporació d'elements fònics, morfosintàctics i lèxics com a conseqüència de les relacions entre les llengües.
Amb aquest criteri es pretén valorar la capacitat per a reconèixer i explicar els procediments de formació del lèxic. Així mateix, caldrà ajustar-se al reconeixement i valoració crítica dels factors lingüístics i socials (com ara mancances lèxiques per a designar realitats noves, substitució de paraules considerades tabús, major difusió o prestigi d'una llengua sobre una altra...) que intervenen en la incorporació per part d'una llengua d'elements procedents d'una altra.
7. Distingir les diferents llengües constitucionals d'Espanya, especialment de la Comunitat Valenciana.
El criteri se centra en el coneixement i valoració de la diversitat lingüística d'Espanya.
8. Conèixer, identificar i analitzar en activitats discursives diverses les actituds sociolingüístiques que es manifesten, així com les diferents causes que pot tindre, en una situació de contacte de llengües.
El criteri se centra en la capacitat per a utilitzar en l'anàlisi de l'activitat comunicativa la informació que determinades marques lingüístiques proporcionen sobre les actituds dels parlants i sobre els diferents comportaments que es produeixen en els contactes entre llengües.
9. Interpretar el contingut d'obres literàries breus i fragments significatius de la història literària del castellà (des dels seus inicis al segle XVII) i en valencià (des dels seus inicis al segle XIX) utilitzant els coneixements sobre les formes literàries i els distints períodes, moviments i autors.
El criteri pretén valorar la capacitat per a interpretar obres literàries en relació amb la tradició literària i els codis estètics.
10. Manejar els recursos informàtics bàsics i aplicar-los a la recerca i elaboració de la informació.
Aquest criteri pretén que l'alumnat siga capaç de fer servir les tecnologies de la informació i que les incorpore al seu treball acadèmic.

6. La qualificació

En primer de batxillerat, per a poder aprovar una avaluació són condicions necessàries:

- superar-ne els exàmens, i
- llegir els llibres de cada avaluació
- Superar un examen d'ortografia per avaluació.

A partir d'aquesta condició prèvia la qualificació de cada avaluació serà:

- un 20 %, el treball personal durant l'avaluació:
  - El quadern personal de l'alumne
  - Les diferents lectures i treballs

- Elaboració de textos
- Actitud envers el treball i la classe
- El 80% de les proves: exàmens sobre el temari de literatura (70%) i controls gramaticals (30%).
  - Es realitzarà en cada avaluació un examen de qüestions d'ortografia i gramàtica que s'haurà de superar per aprovar l'avaluació.

7. El tractament dels temes transversals

Podem aportar mostres del tractament dels temes transversals en la tria dels textos que han estat inclosos per a ser comentats:

- Educació afectivo-sexual
- Educació per al consum.
- Educació per a la pau.
- Educació per a la salut.
- Educació viària.
- Educació sexual.
- Educació ambiental.

8. Lectures

Dins d'aquest ús comunicatiu de la llengua, la lectura assumeix una importància capital, fins aplegar a ser-ne l'eix vertebrador. La lectura és una activitat imprescindible per a la comprensió dels textos i per al desenvolupament de la pròpia expressió oral i escrita, a més de constituir una tasca insubstituïble per al desenvolupament en l'alumnat de l'autonomia de l'aprenentatge.

Per potenciar la capacitat lectora, però especialment el gust per la lectura, a banda dels textos a treballar durant el curs, s'hi assignen diverses lectures per curs.

1r Període (14-18 novembre)

- Vilaplana, Silvestre, *Les cendres del cavaller*, Ed. Bromera
Lectura optativa
- Steinbeck, John, *La perla* Ed. Vicens Vives

2n Període (16-20 gener)

- Martorell, Joanot, *Tirant lo Blanc*, Ed. Teide
Lectura optativa:
- Pedrolo, Manuel de, *Es vessa una sang fàcil*. Ed. La magrana
- Andrés Estellés, Vicent, *Llibre de Meravelles*, Ed. 3 i 4

3r Període (19-23 març)

- Sebastià, Jordi, *Un assumpte de perifèria*, 7 i mig edicions
Lectura optativa:
- Lovecraf, H. P., *L'ombra sobre Innsmouth*. Ed. Glauco

4t Període (14-18 maig)

- Bertrana, Prudenci, *Josafat* Ed. 62
Lectura optativa
- Sánchez Pinyol, Albert, *Pandora al Congo*, Ed. La Campana

Cada alumne haurà de llegir 4 dels llibres anteriors, un període, lectures que hauran d'acreditar amb la realització d'una fitxa-treball que servirà de control de lectura en les dates que s'indicaran. La lectura de tres llibres per trimestre és CONDICIÓN NECESSÀRIA per aprovar cada avaluació i el curs en general. A més, la lectura d'altres llibres s'avaluarà positivament i redundarà en una millora de la qualificació final d'avaluació.

9. Els materials de l'alumne

Llibre d'exercicis gramaticals:

- Dossier de treball de classe elaborat pel Departament de València (es repartirà als alumnes en començar el curs)
- Sandra Montserrat Buendia, *Llengua Pràctica-2*. Ed. Marfil

En començar el curs es repartirà a l'alumnat:

- El quadre de la programació general i les lectures del curs
- Els criteris d'avaluació del curs en general.
- Les normes bàsiques de presentació que han de complir els treballs de classe.
- Materials curriculars elaborats per Departament de València: *València, 1r de Batxillerat*.
- El quadern de l'alumne, que és una eina important del curs ja que esdevindrà el principal mitjà per a realitzar el seguiment del treball realitzat. S'hi reflectiran les diferents activitats de cada unitat i haurà de ser, per tant, objecte constant del procés d'avaluació, tant pel que fa als seus continguts, com pel que fa a la seua ordenació, organització i compliment dels criteris de presentació. S'exigirà la seua presentació amb els fulls numerats i units d'alguna manera, amb carpeta, anelles, funda de plàstic, etc.. El quadern ha d'estar format per fulls DIN A-4 totalment en blanc arxivats en una carpeta d'anelles. El fet d'utilitzar fulls en blanc és important ja que l'alumne s'ha d'acostumar a utilitzar el suport material de les situacions reals, i, per altra banda, ha d'aprendre ja un seguit de destreses de presentació importants socialment. Així mateix, el fet que siguin fulls d'una carpeta facilita i alleugereix la tasca de correcció del professor. Les normes de presentació dels treballs de classe i del quadern s'adjunten en un full que serà lliurat a la totalitat de l'alumnat el primer dia de classe.

PROGRAMACIÓ DE SEGON DE BATXILLERAT

**Xavier Carazo Carrasco
Frederic Llopis Bauset**

1. Introducció.

1.1. Característiques del cicle de Batxillerat

L'alumnat que ha superat satisfactòriament el segon cicle de l'Educació Secundària Obligatòria (ESO) obté la titulació en Educació Secundària, amb aquest títol pot incorporar-se al món del treball o accedir a un altra etapa d'Educació Secundària Postobligatòria, i pot optar bé pel cicle de Formació Professional Específica de Grau Mitjà, bé pel cicle de Batxillerat.

El cicle de Batxillerat, el conformen dos cursos acadèmics: 1r de Batxillerat i 2n de Batxillerat (als quals els corresponen 3 hores lectives setmanals en cada curs. Els objectius generals d'aprenentatge establerts en el DECRET 50/2002, de 26 de març, del Govern Valencià, (que modifica el Decret 174/1994, de 19 d'agost, del Govern Valencià,) pel qual s'estableix el currículum del Batxillerat a la Comunitat Valenciana, [2002/X3174], es fixen, com en ESO, conjuntament per als dos cursos acadèmics (1r i 2n) que conformen el cicle. Al llarg d'aquest cicle l'alumne o l'alumna adquireix el nivell de cultura general i la preparació per a poder emprendre estudis posteriors (professionals i universitaris). Els estudis de Batxillerat estan estructurats en una part comuna i en una altra diversificada, formada per les matèries pròpies de cada modalitat (Arts, Ciències de la Naturalesa i de la Salut, Humanitats i Ciències Socials i Tecnologia) i les matèries optatives.

En finalitzar els dos cursos de Batxiller, l'alumne/a obté el títol de Batxiller amb el qual pot accedir a la Formació Professional Específica de Grau Superior o a la Formació Universitària. Per accedir a Facultats, Escoles Tècniques Superiors i Col·legis Universitaris, l'estudiant haurà de superar unes proves homologades de selectivitat, les PAU (Proves d'Aptitud per a l'Accés a la Universitat) consistents actualment en una *Anàlisi i comentari crític de text*.

1.2. Característiques de l'àrea de valencià: Llengua i Literatura

L'ensenyament de la Llengua i la Literatura té fixats com a objectius primordials del Currículum de Batxiller l'ampliació de la competència comunicativa dels estudiants de Batxillerat en les dues llengües oficials de la Comunitat, i el desenvolupament de la capacitat de comprensió dels textos literaris mitjançant el coneixement dels aspectes més rellevants de la literatura de cada llengua. Aquestes dues matèries comunes per a totes les modalitats del Batxillerat contribueixen a la formació general de l'alumnat d'acord amb les línies educatives establertes per a l'etapa, Així, en concurrència amb les altres matèries, l'ensenyament de la Llengua i la Literatura incideix en el desenvolupament del raonament lògic, en l'adquisició de nous sabers mitjançant l'accés a la documentació i el tractament de la informació, en l'educació de la sensibilitat artística i en l'anàlisi i la valoració crítica de la realitat.

En aquest nivell de definició del currículum, la formulació d'objectius, continguts i criteris d'avaluació es comuna per a l'ensenyament de les dues llengües de la Comunitat. Hi ha només una excepció a aquest tractament conjunt, en els continguts referits al discurs literari que ha de ser objecte de lectura, anàlisi i interpretació; les peculiars característiques de la tradició literària en cadascuna de les llengües obliguen al desglossament d'aqueix bloc de continguts de manera que s'atenga, en tot cas, la literatura de més rellevància.

La resta de continguts i els objectius i criteris d'avaluació s'entendran en cada assignatura (*Castellà: Llengua i Literatura* i *Valencià: Llengua i Literatura*) en relació amb la llengua corresponent i es concretaran per a cadascuna en altres nivells de desenvolupament curricular.

2. Objectius i continguts

2.1. Objectius generals de 2n de Batxillerat per a l'àrea de Valencià: Llengua i literatura

Els objectius generals que estableix d'aquest nivell educatiu van ser fixats pel decret 102/2008, d'11 de juliol del 2008, del Consell de la Generalitat Valenciana (DOVG).

El desenvolupament d'aquesta matèria ha de contribuir a fer que les alumnes i els alumnes adquireixen les capacitats següents:

1. Comprendre diferents tipus de textos, orals i escrits, i les seues distintes estructures formals, i, especialment en l'àmbit acadèmic i en el dels mitjans de comunicació, posar atenció en els elements del context que en condicionen una adequada interpretació, especialment en els textos literaris del segle XX i XXI
2. Expressar-se oralment i per escrit, especialment en l'àmbit acadèmic, per mitjà de discursos adequats, coherents, cohesionats i correctes, sabent utilitzar i valorar la llengua oral i la llengua escrita com a mitjans eficaços per a la comunicació interpersonal, l'adquisició de coneixements nous, la comprensió i anàlisi de la realitat i l'organització racional de l'acció.
3. Conèixer la realitat lingüística valenciana amb totes les variacions de la llengua, tot valorant aquesta variació com a factor de riquesa de la pròpia llengua, afavorint una actitud respectuosa cap a totes les varietats lingüístiques, i valorant, especialment, la importància de la normalització del valencià per a aconseguir la seua plena incorporació en tots els àmbits d'ús.
4. Adquirir uns coneixements gramaticals, sociolingüístics i discursius per a ser utilitzats en la comprensió, l'anàlisi i el comentari de textos literaris i en la planificació, la composició i la correcció de les pròpies produccions.
5. Analitzar críticament els discursos orientadors de l'opinió i els discursos reguladors de la vida social, i valorar la importància de l'acostament a aquests discursos per al coneixement de la realitat.
6. Utilitzar adequadament la llengua com a instrument per a l'adquisició de coneixements nous i per a produir i interpretar textos propis de l'àmbit acadèmic, obtenint, interpretant i valorant informacions de diferents tipus i procedències, sent capaç d'emprar tècniques de busca, elaboració i presentació de la informació, utilitzant, amb autonomia i esperit crític, mitjans tradicionals i les noves tecnologies, especialment textos literaris i argumentatius.
7. Interpretar i valorar críticament les obres literàries del segle XX i XXI a partir del coneixement de les formes convencionals específiques (gèneres, procediments retòrics, etc.), de la informació pertinent sobre el context i historicocultural de producció, i dels trets identificadors dels grans períodes del segle XX i XXI en valencià, així com les obres i autors significatius, utilitzant de manera crítica les fonts bibliogràfiques i documentals adequades per al seu estudi.
8. Llegir i valorar les obres literàries del segle XX i XXI com a manera d'enriquiment personal i de trobar plaer, com a manifestacions de la sensibilitat artística del ser humà i com a expressió de la identitat cultural dels pobles, apreciand el que el text literari té de representació i interpretació del món.
9. Analitzar críticament els usos socials de les llengües i evitar, en les produccions pròpies, aquells que manifesten actituds discriminatòries o d'abús de poder, evitant estereotips lingüístics que suposen judicis de valor o prejudicis, especialment aquells que apareguen en les obres literàries del segle XX i XXI.

3. Continguts de la matèria

3.1. La diversitat textual

En aquest apartat s'aniran introduint tot un seguit de conceptes teòrics bàsics per a la realització dels aspectes del comentari de text exigits. Ben entés que el que interessa i s'exigirà a l'alumne és que sàpiga aplicar de manera pràctica aquests conceptes en un text concret, per això des de començament de curs els i les alumnes aniran realitzant el comentari dels diferents apartats que es vagen treballant. S'ha de tenir present que en la nova programació que s'inicia aquest curs en 2n de batxillerat, i després en les Proves d'Accés a la Universitat, **ja no s'exigeix la realització completa d'un comentari**, sinó només l'anàlisi d'alguns dels seus apartats. Es dedicarà una hora setmanal en aquest apartat i s'hi treballaran els següents continguts:

- *La comunicació i el llenguatge*
  - El procés de comunicació
  - El signe lingüístic
  - El llenguatge verbal
- *Les funcions del llenguatge*
- *El text i el context*
  - El text, unitat comunicativa
  - Les propietats del text
    - L'adequació
    - La coherència
    - La cohesió
    - La correcció
- *Tipus de textos*
- *El discurs oral i escrit*

3.2. Llengua i societat

Els aspectes tractats en aquest apartat seran treballat conjuntament amb els de l'anterior i els alumnes hauran de saber comentar-los en referència a un text concret.

- *La variació lingüística*
  - Llengua, norma i parla.
  - Tipus de variació
    - La variació diacrònica: història de la llengua.
    - La variació diatòpica: els dialectes geogràfics.
      - Català Oriental i Occidental.
      - Principals Subdialectes. El valencià.
    - La variació diafàsica: els registres.
- *La sociolingüística.*
  - Conceptes bàsics.
  - Llengües en contacte: bilingüisme, diglòssia, conflicte lingüístic.
  - El procés de substitució lingüístic.
  - El procés de normalització lingüística.
  - Situació sociolingüística actual.

3.3. Qüestions de gramàtica

Aquest apartat correspon al segon apartat del nou format d'examen de les Proves d'Accés a la Universitat, per tant s'introduiran els necessaris conceptes teòrics, però, sobretot, s'hi hauran de respondre de manera pràctica les qüestions plantejades.

- Els mecanismes de cohesió lèxica
- Els mecanismes de formació de mots
- Els connectors naturals i lògics
- L'anàfora
- La dixi (personal, espacial i temporal)
- La impersonalització
- La modalització
- Els recursos expressius
- Els recursos tipogràfics
- Les nominalitzacions i altres recursos de condensació informativa
- La conjugació verbal i les correspondències temporals

A més d'aquestes qüestions també s'hi treballaran els temes de sintaxi i lèxic que s'esmentaran a l'apartat següent.

Al curs *2n de batxillerat* de la plataforma Moodle de l'IES La Garrigosa, es publicaran uns arxius d'exercicis, la seua temporalització i, en el seu moment, un solucionari. Els i les alumnes, fora de classe, hauran de treballar aquests exercicis de manera individual. Això no obstant, els possibles dubtes es plantejaran a classe. L'alumne s'imprimirà els exercicis, els realitzarà i **els presentarà al professor en les dates indicades**, després de les oportunes correccions a partir del solucionari que s'hi publicarà. La correcta presentació de tots aquests exercicis serà **CONDICIÓ NECESSÀRIA** per aprovar cada avaluació. A més a més, en cada avaluació es realitzarà un **examen de repàs** dels aspectes gramaticals treballats en aquests exercicis, tant en aquest any com en el curs anterior, que tindrà un valor del 20 % de la nota dels exàmens. El primer examen constarà d'una prova de la Junta Qualificadora de Coneixements de València del Nivell Elemental; el segon examen serà una prova de la Junta del Nivell Mitjà. Per la qual cosa, a banda dels apartats treballats durant el trimestre, també s'hi inclouran els continguts que recull la programació de la Junta en aquests dos nivells. La prova de la tercera avaluació ja tindrà un contingut específic de les qüestions, fonamentalment de sintaxi, treballades en el trimestre.

Els exercicis gramaticals a realitzar de manera autònoma s'hauran de presentar en les següents dates. Els exercicis a realitzar en cada període es publicarà al web del Departament de València i/o al curs *2n de batxillerat* de la plataforma Moodle de l'IES La Garrigosa.

- abans dels dies 17 i 18 de novembre.
- abans del dia 16 i 17 de febrer.
- abans del dia 26 i 27 d'abril.

3.4. Continguts de literatura

Aquest apartat és nou en els continguts a treballar en aquest nivell i s'avaluaran en la tercera part de l'examen. L'alumne haurà de saber elaborar un text de 150 paraules referit a algun dels aspectes treballats en el següent temari.

1. *La narrativa en la literatura contemporània*

- 1.1. Des del Modernisme fins a la Guerra Civil. Víctor Català i Miquel Llor.
- 1.2. Des de la postguerra fins a finals dels anys 60. Enric Valor, Mercè Rodoreda, Pere Calders i Martí Domínguez.
- 1.3. Des dels anys 70 fins a l'actualitat. Quim Monzó, Carme Riera i Ferran Torrent.

2. *La poesia en la literatura contemporània*

- 2.1. Des del Modernisme fins a la Guerra Civil. Carles Salvador, Joan Maragall i Joan Salvat-Papasseit.
- 2.2. Des de la postguerra fins a finals dels anys 60. Xavier Casp, V. Andrés Estellés, Maria Beneyto, Salvador Espriu i Gabriel Ferrater.
- 2.3. Des dels anys 70 fins a l'actualitat. M. Martí i Pol, Maria-Mercè Marçal, Gaspar Jaén i Josep Piera.

3. *El teatre en la literatura contemporània*

- 3.1. Des del Modernisme fins a la Guerra Civil. Santiago Rusiñol, Carles Soldevila i J.M. Sagarra.
- 3.2. Des de la postguerra fins a finals dels anys 60. Joan Oliver, Joan Brossa i Manuel de Pedrolo.
- 3.3. Des dels anys 70 fins a l'actualitat. J.M. Benet i Jornet, Rodolf Sirera i Manuel Molins.

4. *L'assaig en la literatura contemporània*

- 4.1. Des del Modernisme fins a la Guerra Civil. Eugeni d'Ors i Josep Pla.
- 4.2. Des de la postguerra fins a finals dels anys 60. Joan Oliver, Joan Fuster, Josep Maria Espinàs.
- 4.3. Des dels anys 70 fins a l'actualitat. Josep Iborra i Joan Francesc Mira.

Aquests apartats es concretaran en els 16 temes següents:

1. Explica en quina mesura el context sociopolític dels anys posteriors a la Guerra Civil fins als anys 70 condiciona la producció narrativa de l'època.
2. Explica les característiques més importants de l'obra literària d'Enric Valor.
3. La producció literària de Mercè Rodoreda incideix sobre la psicologia dels personatges. Estàs d'acord amb aquesta asseveració? Explica per què.
4. Què destacaries de la narrativa dels anys 70 fins a l'actualitat? Reflexiona, sobretot, entorn de les novetats en la tècnica literària i del context sociocultural.
5. Explica en quina mesura la narrativa curta de Quim Monzó reflecteix la societat contemporània i amb quins recursos literaris ho fa.
6. Descriu les tendències més rellevants de la poesia en el període que va des de la postguerra fins a finals dels anys 70.
7. Explica les aportacions de Vicent Andrés Estellés al gènere poètic.
8. Explica les característiques més importants de la producció poètica de Salvador Espriu.
9. Descriu les característiques bàsiques de la poesia actual.
10. La poesia de Miquel Martí i Pol ha aconseguit un gran ressò social. Explica-ho i raona-ho.
11. Descriu la renovació teatral del període que va des de la postguerra fins als anys 70.
12. Descriu els aspectes més importants de l'obra teatral de Manuel de Pedrolo.
13. Descriu les característiques bàsiques de l'escriptura teatral actual.
14. Explica l'obra teatral de Josep Maria Benet i Jornet i la seua relació amb el món audiovisual.
15. Valora la repercussió de l'assaig de Joan Fuster en el context de l'època.
16. Joan Francesc Mira ha reflexionat en els seus assajos sobre la nostra realitat contemporània. Explica-ho.

3.5 El comentari de text

ESQUEMA GENERAL DEL CONTINGUT DEL CURS

1. Capacitat d'anàlisi i de síntesi del text. La coherència.

- 1.1.** El tema i les idees.
  - 1.1.1. *Idea Principal o eix temàtic*
  - 1.1.2. *Idees Secundàries.*
- 1.2.** El resum del text.
- 1.3.** Els elements paratextuals.
  - 1.3.1. *El títol.*
  - 1.3.2. *Altres.*
- 1.4.** L'estructura temàtica.
- 1.5.** L'estructura textual.

2. Comentari crític sobre el contingut

- 2.1.** Caracterització del text. L'adequació
  - 2.1.1. *La intenció o la finalitat comunicativa.*
  - 2.1.2. *Les funcions del llenguatge.*
  - 2.1.3. *L'àmbit, el tipus i el gènere.*
  - 2.1.4. *Els elements de la comunicació.*
    - 2.1.4.1. Emissor/Receptor.
    - 2.1.4.2. El codi i la variació lingüística
    - 2.1.4.3. El Canal.
    - 2.1.4.4. L'espai i el temps.
- 2.2.** La caracterització del text. La cohesió
  - 2.2.1. *La cohesió lèxica.*
  - 2.2.2. *La connectivitat .*
  - 2.2.3. *L'expressió referencial.*
    - 2.2.3.1. L'anàfora.
    - 2.2.3.2. La dixi..
  - 2.2.4. *La impersonalització.*
  - 2.2.5. *La modalització .*
  - 2.2.6. *La disposició textual i tipogràfica.*

2.3. Valoració personal

4. Criteris d'organització i seqüenciació dels continguts (conceptes, procediments i actituds)

El Departament de Valencià planteja el nucli de la varietat de discursos, com a eix vertebrador en segon curs, al voltant del qual s'integren la resta de continguts del currículum.

Pel que fa a l'àmbit acadèmic, s'estableixen com a continguts específics els procediments per a obtenir, tractar i reelaborar la informació, i per a produir els diferents textos propis d'aquest àmbit discursiu, juntament amb els coneixements explícits que aquests sabers pràctics impliquen.

Quant als discursos que orienten l'opinió i la conducta, ressaltem la importància de l'anàlisi crítica dels procediments usats com a estratègies per a aconseguir les finalitats comunicatives pròpies d'aquests discursos, principalment la persuasió per tal de mantenir o alterar tant l'opinió com la disposició a actuar.

També s'inclou una unitat referida a un àmbit literari específic en tractar l'assaig, amb les característiques i els subgèneres assagístics.

Durant el curs 2011-2012 seguirem la següent seqüenciació:

- *Primer trimestre:* Coherència i Valoració personal. Els diferents "que", els connectors i la modalització.
- *Segon trimestre:* Adequació i Cohesió. La impersonalització, les anàfores —la pronominalització—, la dixi i les oracions compostes i els seus connectors.
- *Tercer Trimestre:* Prepararem les Proves d'Accés a la Universitat amb la realització d'exercicis de selectiu complets. Lèxic.

D'acord amb els objectius fixats, els **continguts** d'aquesta àrea es concreten en:

- a) **procediments**, que es refereixen a destreses: per a la producció i la interpretació del discurs, per a la reflexió sobre el funcionament de la llengua i per a la sistematització i l'aplicació dels coneixements gramaticals i literaris.
- b) **conceptes**, o coneixements explícits i organitzats: sobre les unitats lingüístiques i llur funcionament en el discurs, sobre la variació de la llengua i dels usos, i sobre les convencions del discurs literari i els seus contextos de producció i recepció.
- c) **actituds** afavoridores de la normalització de l'ús del valencià i d'un comportament lingüístic no discriminador en general.

Aquests tres tipus de continguts es treballen per mitjà de les eines següents:

Conceptes:

- Estudi de la història de la literatura estructurada per gèneres literaris i per èpoques.
- Estudi cronològic de la història de la llengua des d'una perspectiva sociolingüística.
- Estudi de recursos lingüístics i literaris.
- Estudi de les propietats textuais.

- Estudi dels recursos lingüístics que permeten la cohesió i la coherència dels textos.

Procediments:

- Pràctica de la competència oral (taller).
- Pràctica dels gèneres literaris (una unitat introductòria i un taller per cada gènere tradicional —narrativa, poesia i teatre—, a més d'un taller d'assaig i un altre de gèneres literaris populars).
- Pràctica del comentari de textos
- Pràctica de lectura crítica i d'escriptura progressiva dels diferents gèneres i tipologies textuals (mitjançant el comentari de textos i els tallers).

Actituds:

- Valoració, a partir de l'anàlisi de les conseqüències socials que es deriven, de les actituds lingüístiques (Taller d'actituds lingüístiques i diversos apartats de Textos i Contextos).
- Sensibilització envers els temes transversals en determinats aspectes relacionats amb els diferents gèneres i tipologies textuals . Aquesta sensibilització s'aconseguirà mitjançant:
  - la contextualització de les opinions literàries en l'època en què es produïen,
  - l'actualització d'aquestes opinions i anàlisi de la seua relació amb la societat en què vivim, i
  - la lectura crítica dels diversos agents i sistemes comunicatius que ens envolten i de les seues produccions textuals.

5. Els temes transversals i el tractament de la diversitat

5.1. L'atenció a la diversitat

L'atenció a la diversitat es un principi global que ha de contemplar-se des de tots els nivells de l'acció educativa, compromet tot el professorat i té a veure amb tots els alumnes i no sols amb aquells que presenten dificultats, problemes o limitacions personals o socials. Es concreta en un conjunt de mesures i actuacions progressives que repercutiran sobre les possibilitats d'aprenentatge dels alumnes i en el desenvolupament de les capacitats establertes en el currículum.

Les diferències que els alumnes i les alumnes presenten entre ells (superdotació, talents especials, dèficits intel·lectuals, condicions socials i culturals específiques ...) generen, també, necessitats educatives diverses. Tots i totes són capaços de progressar: per aconseguir-ho caldrà proporcionar-los un ensenyament ajustat a les seues necessitats educatives. En la programació dels cursos de Batxillerat hem tingut en compte aquesta diversitat i en conseqüència hem procurat la diversificació dels itineraris pedagògics de manera que puguen donar resposta a l'atenció a la diversitat des dels vessants essencials del procés educatiu: el què, com i quan ensenyar i el què, com i quan avaluar.

El tractament de la diversitat es veu potenciada pels factors següents:

- a) La presència de textos inicials i les activitats consegüents que permeten determinar, des del començament de la unitat, el nivell de coneixements previs de l'alumne i del grup-classe. Aquesta exploració o avaluació inicial, com és lògic, ens resultarà útil per a esbrinar el nivell des d'on s'ha començar i la manera de planificar l'ensenyament, especialment en el cas d'unes matèries com la Llengua i la Literatura, que són comunes a totes les modalitats del Batxillerat.
- b) La preocupació per l'orientació i l'anàlisi del procés d'aprenentatge fa que es desenvolupen i s'expliquen els aspectes essencials que es pretenen estudiar i quins coneixements concrets s'hauran d'haver assolit en arribar al final de la unitat
- c) Es plantejaran activitats de reforçament, segons les necessitats específiques de cada discent.

En conclusió, totes aquestes propostes pretenen contribuir a la difícil i costosa adequació a les característiques específiques de cada alumne. Amb aquesta intenció es plantegen formes d'intervenció educativa que facen compatibles els interessos del grup i els de l'individu de manera que s'aconsegueixca, com a objectiu prioritari, una preocupació personal per la nostra llengua i la nostra literatura, tant en el seu vessant comunicatiu i sociolingüístic com en la seua faceta estètica. I açò ho aconseguirem si som capaços de provocar canvis en els comportaments lingüístics —individuals i col·lectius— i que aquests esdevinguin hàbits permanents de respecte al patrimoni lingüístic i cultural dels valencians, per damunt de l'assignaturització i com alguna cosa més profunda que el legitimitament desitjat aprovat.

5.2. El tractament dels temes transversals

L'article vuité del Decret estableix que els anomenats temes transversals estaran presents en les diverses matèries en el grau pertinent al llarg dels dos cursos del Batxillerat. El preàmbul del decret justifica aquesta necessitat: "Els continguts específics de les diverses matèries han de complementar-se amb un conjunt de continguts educatius que han d'impregnar les disciplines pròpies del Batxillerat. Així, l'educació ambiental, l'educació per a la pau, l'educació per a la salut, l'educació per a la igualtat entre els sexes, l'educació sexual, l'educació del consumidor i l'educació viària no són simples epígrafs secundaris, esdevenen però un autèntic motiu de reflexió, debat i formació des dels camps específics d'aprenentatge:"

El tractament dels diferents temes transversals pressuposa:

- tria dels textos en concordança amb el tema transversal,
- presentació d'informació sobre el tema: fotografies, textos, gràfics, dibuixos...
- activitats de sensibilització sobre el tema tractat,
- activitats de desenvolupament a partir de la resposta inicial dels i de les alumnes,
- activitats de revisió i globalització sobre els diferents aspectes del tema tractat,
- activitats de recerca d'informació o projectes de treball alternatius relacionats amb els temes,
- activitats de resum i conclusions sobre els diferents temes,

Al curs els temes transversals apareixen reflectits de maneres diverses: unes vegades integrats com a contingut conceptual en la redacció general d'algun apartat, altres com a treball concretitzable mitjançant alguna activitat i, la major part d'ocasions, en la tria concreta dels textos (siguen aquests literaris o no) i en la selecció de les imatges que il·lustren el llibre.

No cal dir, que un altre gran tema transversal que circula al llarg de totes les unitats es aquell que treballa les actituds positives cap a l'ús de la llengua i sensibilitza l'alumne sobre qualsevol tipus de prejudici o discriminació referida a l'ús lingüístic. Així mateix, els valors culturals i patrimonials de la nostra cultura (aspectes relacionats amb la història, la cultura, la literatura, els costums i tradicions, etc.) i el coneixement de les distintes comarques de la nostra Comunitat transcorren també al llarg del curs d'una manera expressament diversificada.

Aquests temes solen incloure's a partir de textos (orals o escrits) que poden ser tant reals i actuals, com literaris i d'altres èpoques, i solen treballar-se en activitats diverses (tant individuals com col·lectives, orals i escrites). Però perquè aquests continguts no esdevinguen elements aïllats i, per tant, difícilment assumibles com a valors que han de ser omnipresents en la comunicació personal de cadascú, cal:

- a) la seua presència en totes les unitats i la seua relació adequada amb cada context històric, literari o comunicatiu; i
- b) que les mostres de discursos que oferim i les activitats que els treballen impulsen l'alumnat, d'una manera natural i integradora, a reflexionar i a posicionar-s'hi.

6. Lectures

Dins d'aquest ús comunicatiu de la llengua, la lectura assumeix una importància capital, fins aplegar a ser-ne l'eix vertebrador. La lectura és una activitat imprescindible per a la comprensió dels textos i per al desenvolupament de la pròpia expressió oral i escrita, a més de constituir una tasca insubstituïble per al desenvolupament en l'alumnat de l'autonomia de l'aprenentatge.

Per potenciar la capacitat lectora, però especialment el gust per la lectura, a banda dels textos a treballar durant el curs, s'hi assignen diverses lectures per curs.

Llibres de lectura durant el curs:

Primer període (27-28 d'octubre)

1. Rodoreda, Mercé. *La Plaça del Diamant*. Ed. Club editor/Empúries/Bromera...
2. Rodoreda, Mercé. *Aloma*. Ed. 62

Segon període (12-13 de gener)

1. Sanchis Guarner, Manuel. *La llengua dels valencians*, Ed. 3 i 4

Tercer període (abans 22-23 de març)

1. Fuster, Joan. *Ser Joan Fuster*. Ed. Bromera (selecció de J.A. Fluixà i A. Martínez)
2. Fuster, Joan. *Raons i paraules*. Ed. Hermes (selecció d'Isidre Crespo)

Cada alumne/-a haurà de llegir, almenys, un llibre dels proposats en cadascun dels períodes. Tot tenint present que LA LECTURA DELS 4 LLIBRES ÉS CONDICIÓN NECESSÀRIA PER APROVAR CADA AVALUACIÓ I EL CURS EN LA SEUA TOTALITAT. En cada període, entre les dates assenyalades, es realitzarà un control de lectura, oral o escrit, o una fitxa-treball per tal de demostrar ÚNICAMENT la seua lectura. Per a la realització del control de lectura dels llibres del segon i tercer període, els i les alumnes podran ajudar-se de fitxes o apunts de lectura personal —**no s'hi acceptaran fotocòpies ni fulls escrits amb ordinador**. La lectura de més llibres durant cada trimestre es premiarà amb una millora de la nota d'avaluació.

7. L'avaluació

Així mateix, per a poder aprovar cada avaluació és **condició necessària haver realitzat i presentat els exercicis gramaticals corresponents i assolir com a mínim un 4 als diferents exàmens de l'avaluació**. A partir d'aquestes condicions prèvies la qualificació de cada avaluació serà:

- ◇ Fins un 20 %, **el treball personal** durant l'avaluació: realització de fragments de comentari, elaboració de textos a classe o a casa, realització de les qüestions i dels exercicis gramaticals, nota d'expressió i correcció del control de lectura, etc.
- ◇ un 80 % **els exàmens** realitzats durant l'avaluació.
  - L'examen de *comentari, qüestions i literatura*, que es qualificarà tot seguint els criteris de correcció de la prova de *Valencià: Llengua i Literatura* de les Proves d'Accés a la Universitat tindrà un valor del 80%.
  - L'examen de repàs gramatical tindrà un valor del 20%.

Per aprovar el curs, l'alumne haurà de superar totes les avaluacions. A final de curs, després del període d'exàmens de la tercera avaluació, hi haurà una recuperació per als alumnes que hagen suspés alguna de les avaluacions. Els alumnes que tinguen suspeses les tres avaluacions no es podran presentar en aquest examen de recuperació final.

8. Els materials de l'alumne

Llibre d'exercicis gramaticals:

En començar el curs es repartirà a l'alumnat:

- El quadre de la programació general i les lectures del curs
- Els criteris d'avaluació del curs en general.
- Les normes bàsiques de presentació que han de complir els treballs de classe.

A més l'alumne també disposarà de:

- Durant el curs no hi haurà llibre de text, sinó que es treballarà amb materials elaborats pel Departament de València que es repartiran a classe.

9. La Prova d'Accés a la Universitat. Valencià: Llengua i Literatura

9.1. Estructura de la prova

La prova durarà una hora i mitja, i tindrà dues opcions completes (Opció A i B) sense possibilitat de tria interna. L'examen constarà de tres parts:

1. Comprensió del text (3 punts)
2. Anàlisi lingüística del text (3 punts)
3. Expressió i reflexió crítica (4 punts)

Comprensió del text (3 punts)

Avaluarà la capacitat de l'alumnat de comprendre un text. Es demanarà a l'alumnat que responga quatre preguntes sobre un text de 25 a 30 línies de caràcter literari o no literari. Les preguntes seran del tipus següent:

1. Descriure el tema, les idees i l'estructura del text.
2. Resumir el contingut del text amb una extensió màxima de 10 línies.
3. Identificar la tipologia textual, l'àmbit i el gènere, tot especificant els trets corresponents que apareixen al text.
4. Analitzar la variació lingüística del text. La varietat diacrònica, diafàsica (el registre) i/o la varietat geogràfica (el dialecte geogràfic) tot especificant els trets corresponents que apareixen al text.
5. Identificar els recursos expressius presents al text: metàfora, metonímia, hipèrbole, tipus de lletra, cometes, etc.
6. Identificar els recursos tipogràfics presents al text: tipus de lletra, cometes, guions, etc.
7. Identificar les veus del discurs.
8. Identificar i justificar les marques d'impersonalització i/o modalització del text.

Les dues primeres preguntes generalment es correspondran amb els enunciats 1. i 2., i les altres dues se seleccionaran a partir dels altres enunciats d'acord amb les possibilitats que oferirà cada text.

Anàlisi lingüística del text (3 punts)

Avaluarà la competència lingüística i el coneixement reflexiu del model lingüístic de referència. Es demanarà a l'alumnat que responga tres preguntes sobre qüestions de pronúncia, gramaticals, lèxiques i fraseològiques relacionades amb el text, com ara les següents:

1. Qüestions sobre aspectes bàsics de la pronúncia: distinció entre vocals obertes i tancades (o/e), entre consonants sibilants sordes i sonores, entre consonants palatals sordes i sonores, enllaços fonètics (fonosintaxi: "les ales", "una hora").
2. Qüestions sobre l'ús dels temps verbals: alteració de les referències temporals d'un fragment (ex.: de present a passat, de passat a present).
3. Qüestions sobre aspectes sintàctics i discursius: identificació de les funcions sintàctiques, tipus d'oracions compostes, mecanismes gramaticals de referència (pronominalització –febles, relatius–, connectors i dixi).
4. Qüestions de lèxic, semàntica, fraseologia i terminologia: definir o donar un sinònim, un antònim, hiperònim o un hipònim de mots o termes extrets del text; explicar (per mitjà d'un sinònim o d'una definició) el significat d'unitats fraseològica extretes del text o generar una frase en què es faça servir correctament mots, termes o unitats fraseològiques extretes del text.
5. Procés de formació de mots. Identificació dels recursos utilitzats per a formar nous mots, dels seus components i creació de nous.

Expressió i reflexió crítica (4 punts)

El punt d'atenció d'aquesta part de la prova serà la capacitat de l'estudiant d'elaborar textos en un registre formal i de valorar críticament un text. S'hi plantejaran dues qüestions. Cada qüestió demanarà la producció d'un escrit d'extensió mitjana (unes 150 paraules).

1. La primera se centrarà en els continguts de literatura del temari. S'hi plantejarà una pregunta d'algun dels apartats treballats durant el curs i s'haurà de respondre amb un text de 150 paraules.

2. La segona qüestió serà oberta, tot i que vinculada amb el text de l'opció triada. En general, servirà perquè l'estudiant produeca un text (al voltant de 150 paraules) en què mostrarà la seua competència comunicativa i, segons els casos, la seua capacitat per a donar una opinió raonada, per a reelaborar informació pròpia i la que puga fornir-li el text, per a connectar el contingut del text amb lectures i amb experiències pròpies, etc.
- Si el text de l'opció triada és literari, aquesta pregunta podrà consistir en un comentari expositiu i argumentatiu sobre algun aspecte que vincule la literatura amb la societat i amb l'experiència personal: reflexió sobre l'adaptació d'alguna obra literària al cinema; reflexió sobre la creació literària personal; reflexió sobre els propis hàbits lectors (literatura, premsa, còmics, etc.); ressenya crítica sobre una lectura; redacció d'un text narratiu connectat amb el contingut del text de l'opció triada i basat en experiències pròpies, etc.
- Si el text de l'opció triada no és literari, aquesta pregunta podrà consistir a elaborar un text de característiques i de tema semblants però basat en informació pròpia; valorar el contingut o les opinions del text de l'opció triada; redactar una crònica sobre una pel·lícula de temàtica connectada amb el text de l'opció triada; etc.

9.2. Criteris generals d'avaluació

Comprensió del text. Puntuació: 3 punts

1. Descriure el tema i les parts bàsiques del text. (1 punt)
2. Resumir el contingut del text amb una extensió màxima de 10 línies. (1 punt)
3. (0'5 punts)
4. (0'5 punts)

Anàlisi lingüística del text. Puntuació: 3 punts

1. (1 punt): si es desconeix la resposta d'un dels ítems sobre pronunciació, cal deixar-la en blanc, ja que, si la resposta és incorrecta, descompta el valor corresponent.
2. (1 punt)
3. (1 punt)

Expressió i reflexió crítica. Puntuació: 4 punts

1. Pregunta sobre el temari de literatura (2 punts)
2. Text de creació (2 punts)

Criteris de valoració de l'expressió escrita

En els apartats de **Comprensió del text** i d'**Expressió i reflexió crítica**, les respostes es valoraran més positivament si responen amb precisió la pregunta, expressen amb claredat i ordre les idees i els conceptes, es presenten ben estructurades (paràgrafs, signes de puntuació, connectors discursius) i demostren un bon domini de la normativa gramatical i de l'expressió lèxica.

Si la redacció presenta errors gramaticals i d'expressió, es descomptaran 0'05 punts per error. Les faltes repetides no es comptaran (p.e.: *del home/del home* o *Castello/Castello*, 1 falta; però, *del hort/del home* o *Castello/qüestio*, 2 faltes). El descompte es farà per preguntes. Si en una pregunta el descompte per errors supera la puntuació de la pregunta, la puntuació serà 0.

10. Informació a Internet sobre les Proves d'Accés i altres apartats del curs

Per a qualsevol informació sobre l'assignatura de València en les Proves d'Accés a la Universitat podeu consultar <http://www.uv.es/filocat>, en *Informació general, PAU*. Ací trobareu els continguts i les característiques de la prova d'aquest curs, així com possibles models d'examen. També hi trobareu textos comentats, exàmens reals de selectiu corregits i puntuats, i les proves de selectiu de l'assignatura des de la convocatòria de juny de 2004, amb el seu corresponent solucionari, però heu de tenir present que tots són corresponents al model de selectiu que finalitzà el curs passat.

Tota la informació sobre l'assignatura, sobre les lectures, així com els materials que es treballen a classe o els solucionaris dels exercicis podreu trobar-los al curs *2n de batxillerat* de la plataforma Moodle de l'IES La Garrigosa <http://lagarrigosa.edu.gva.es/moodle/> i/o al web del Departament de València de l'IES La Garrigosa: <http://www.aldeaglobal.net/valenciagarrigosa>.

Per a preparar els exàmens d'ortografia i gramàtica —i també les diferents convocatòries i nivells de la Junta— podeu practicar al web de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana, a l'Àrea de Política Lingüística i a l'apartat de la JQCV (<http://www.edu.gva.es/polin/val/index.htm>). Hi trobareu el programa de continguts de cada nivell dels exàmens de la Junta, dictats, lectures, les dates i llocs de realització, així com els resultats de les proves, i dos programes que us ajudaran a preparar i superar aquestes proves: *Juga Llengua* i *Pràctic 1.0 i 2.0* (http://www.edu.gva.es/polin/val/publi_practic.html). En el *Pràctic 2.0* podeu treballar els actuals models d'exàmens dels diferents nivells, però trobareu més variació de proves en el *Pràctic 1.0*, tot i que amb l'estructura dels exàmens antics.

Per a treballar els continguts de literatura seran fonamentals els següents enllaços: la Viquipèdia (<http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>), Lletres (<http://www.lletres.com/>) i el portal de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (<http://www.escriptors.cat/?q=autors>), especialment pel que fa per a l'estudi dels diferents autors.

A més, també podeu accedir al *Salt* —i descarregar-vos-el—, que com ja sabeu és un programa de traducció i correcció de textos en valencià (http://www.edu.gva.es/polin/val/salt/apolin_salt.htm). Un altre traductor que podeu consultar en línia, per ser de gran utilitat, és l'*Internostrum* (<http://www.internostrum.com/>)

A més a més, també podeu trobar a la xarxa, entre altres, els següents diccionaris en línia:

- els *Diccionaris en Línia* que ofereix l'Àrea de Política Lingüística de la Conselleria d'Educació (<http://www.diccionarisvalencia.es/>),
- el *Diccionari Ortogràfic i de Pronunciació* de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (<http://www.avl.gva.es/lletres.asp>),
- el *Diccionari Català, Valencià i Balear* d'Antoni Alcover i Francesc de B. Moll (<http://dcvb.iecat.net/>)
- el *Diccionari de la Llengua Catalana* de l'IEC (<http://dlc.iec.cat/>), o
- el *Diccionari de la llengua catalana multilingüe* (català-castellà-francès-anglès-alemany) (<http://www.grec.net/cgibin/mlt00.pgm>).
- diferents diccionaris, entre ells un diccionari de sinònims, a <http://www.avui.cat/cat/diccionaris.php>
- I finalment l'*Optimot, Consultes lingüístiques* on podràs trobar informació de tots els diccionaris que recullen un mot determinat amb la seua definició, així com resoldre dubtes lingüístiques <http://optimot.gencat.cat>.

PROGRAMACIÓ de LITERATURA UNIVERSAL

2n de batxillerat

Xavier Carazo Carrasco

TEMARI I LECTURES:

- LES LITERATURES EN L'ANTIGUITAT
  - El mite en la formació dels poemes homèrics
  - El teatre grec: la tragèdia
  - Els gran poetes llatins: Virgili, Horaci i Ovidi
  - La Bíblia i la seua repercussió literària

Lectura: Sòfocles, *Èdip rei*, Ed. La Magrana/ *Edipo rey*, Ed. Càtedra

- FORMACIÓ LITERÀRIA DE LA CONSCIÈNCIA EUROPEA (Cap al Renaixement)
  - L'èpica medieval
  - La poesia els trobadors
  - El món medieval en un llibre: La *Divina comèdia*
  - La prosa narrativa: Boccaccio i altres autors

Lectura: Dante, *Divina comèdia*. Ed. Proa/ *Divina comedia*, Ed. Espasa Calpe. (Cants I-VIII)

- L'ENTRADA EN L'EDAT MODERNA
  - La lírica petrarquista en el Renaixement i el Barroc
  - Teatre clàssic francès
  - El teatre isabelí: William Shakespeare
  - Cervantes i els orígens de la novel·la moderna

Lectura: William Shakespeare, *Hamlet*, Ed. Vicens Vives/ *Hamlet*, Ed. Espasa Calpe

- IL·LUSTRACIÓ, REVOLUCIÓ ROMÀNTICA, CONTESTACIÓ REALISTA
  - Il·lustració i Neoclacissisme
  - Romanticisme europeu
  - La sortida del Romanticisme: la novel·la realista i naturalista

Lectura: Gustave Flaubert, *Madame Bovary*, Ed. Proa/ *Madame Bovary*, Ed. Alianza

- CRISI FINISECULAR I SEGLE XX: POESIA I TEATRE
  - Simbolisme i modernitat poètica: autors rellevants
  - L'esperit de l'Avantguarda: el Surrealisme
  - Reacció contra el teatre clàssic: teatre èpic i de l'absurd

Lectura: Charles Pierre Baudelaire, *Les flors del mal*, Ed. 62/ *Las flores del mal*, Ed. Càtedra

- LA NOVEL·LA AL SEGLE XX
  - Renovació narrativa de principis del XX: Kafka, Proust, Joyce, Thomas Mann
  - La novel·la estatunidenca: la "Generació perduda"
  - La narrativa hispanoamericana: el realisme màgic

Lectura: Franz Kafka, *La metamorfosi*, Ed. Vicens Vives/ *La metamorfosis*, Ed. Alianza

Llibre de text : Vicenç Llorca i Susanna Rafart, *Literatura Universal*. Ed. Castellnou

La lectura de les obres és condició necessària per aprovar.

L'examen constarà de quatre qüestions en total. Tres preguntes estaran basades en l'anàlisi d'un text proposat, extret de les obres de lectura de cada unitat: aniran d'allò més específic a allò més general i guiaran el comentari. Per exemple: tema del text, característiques estètiques i disposició estructural, inserció del text en el conjunt de l'obra, sentit de l'obra, semblança estètica de l'autor, repercussió de l'escriptor estudiat en la història literària, etc... La última pregunta serà de caràcter teòric i reproduirà literalment un epígraf dels continguts del temari exposats més amunt i que correspondrà al text comentat.

Les errades i faltes ortogràfiques suposaran la disminució gradual en la qualificació de l'examen fins un màxim de dos punts.

A partir d'aquestes condicions prèvies la qualificació de cada avaluació serà:

- un 20 %, **el treball personal** durant l'avaluació: realització de fragments de comentari, elaboració de textos a classe o a casa, treballs de recerca o activitats de relacionar diverses èpoques i autors, etc...
  - un 80 % **els exàmens** realitzats durant l'avaluació.
- L'examen de l'assignatura es qualificarà tot seguint els criteris de correcció de la prova de *Literatura Universal* de les Proves d'Accés a la Universitat.
  - Les avaluacions no superades es podran recuperar (treballs i exàmens) en successives convocatòries que es realitzaran oportunament.

**PROGRAMACIÓ DE
VALENCIÀ. LLENGUA I
IMATGE
OPTATIVA DE 1r DE BATXILLERAT**

Frederic Llopis Bauset

1. Introducció.

L'assignatura optativa de 1r. de Batxillerat "Llengua i imatge" s'oferta des de l'àrea de València, llengua i literatura, i comparteix, per tant, els continguts generals de l'àrea. L'objectiu primordial, doncs, és la millora de la competència comunicativa dels alumnes a partir de l'ampliació de les destreses discursives.

La base pedagògica que sustenta la matèria parteix d'aquest objectiu inicial. Així, l'ampliació del camp de les manifestacions textuais a altres sistemes semiòtics sobre els quals es pot aplicar el mateix tipus d'anàlisi discursiva, enriqueix la visió que els alumnes poden obtenir dels fenòmens comunicatius, al temps que contribuirà a una millor comprensió dels esmentats fenòmens.

S'intentarà assolir els objectius generals que s'esmenten tot seguit, tenint com a fil conductor del curs una mitjà audiovisual de gran importància en la nostra societat com és la publicitat, ja que en s'hi pot estudiar i analitzar les diferents vessants de de l'audiovisual i el llenguatge o llenguatges que els vehiculen.

Malgrat que la publicitat és omnipresent a la societat moderna, l'atenció que se li ha concedit tradicionalment dins l'ensenyament s'ha reduït a simples al·lusions més o menys superficials, però sempre parcials i insuficients. Aquestes al·lusions s'han circumscrit a matèries com la llengua –pel component lingüístic de tot anunci–, l'educació plàstica –per l'ús de la imatge– o les ciències socials –per la importància que la publicitat té en el funcionament de la societat de consum–

Mai s'havia considerat la publicitat com una matèria amb prou interès en si mateixa per intentar fer-hi un apropament directe. Però el cert és que ja fa anys que molts autors reclament una presència més significativa a les aules de l'educació per al consum, dins la qual no podia faltar, és clar, una introducció a la publicitat.

La reforma de l'ensenyament ha plantejat, en aquesta direcció, un seguit de termes transversals: matèries totes d'obligada presència en la vida d'un adult dins la societat actual, però que no es tractaven satisfactòriament des de cap assignatura. Un d'aquests temes és el consum. Coherentment el Departament de València de l'IES La Garrigosa ha decidit incloure l'estudi de la Publicitat dins l'optativa de Primer de batxillerat Llengua i imatge, ja que permet tractar-hi els diferents objectius esmentats més amunt amb les diferents mostres publicitàries.

En aquesta programació hem desenvolupat els objectius i els continguts d'aquesta assignatura optativa, i hi hem afegit el tractament d'alguns dels conceptes bàsics de l'educació del consumidor: la societat de consum i el seu funcionament, el paper de les estratègies del màrqueting i dels mitjans de comunicació, els objectius de la comunicació publicitària, les implicacions simbòliques del consum, l'estimació de les vendes, la publicitat enganyosa o il·lícita, etc.

Un dels principals factors que contribueixen a fomentar el consumisme és el desconeixement que els individus tenen dels recursos que s'utilitzen per a convèncer-los. El camí més efectiu per promoure el consum racional i madur és, doncs, la demitificació del fenomen publicitari a través dels mecanismes que fa servir.

Avui dia, no es pot atacar o rebutjar la societat de consum. Seria ingenu i inútil. El que sí que es pot fer és treballar a favor d'un consum responsable, basat en una actitud crítica, lluny de la ignorància i la desmesura que caracteritzen el consumisme modern.

Dins d'aquesta perspectiva, el present curs vol oferir una exposició de la publicitat amena, però alhora profunda i crítica, que arribe més enllà de la fascinació superficial, fins als mecanismes que sustenten i donen raó de ser a aquesta activitat bàsica de la societat de consum occidental.

2. Objectius generals de l'optativa valencià. Llengua i imatge.

El desplegament d'aquesta matèria hauria d'aconseguir en els alumnes l'adquisició de les capacitats següents:

1. Conèixer els processos comunicatius a l'àmbit dels mitjans de comunicació social i la complexitat dels elements que hi participen.
2. Comprendre els discursos àudio-visuals més significatius socialment, així com la seua relació amb el discurs verbal, tant oral com escrit.
3. Comparar i establir les relacions pertinents entre els procediments macro-textuals narratius, informativo-expositius i argumentatius als suports verbal, cinematogràfic i televisiu.
4. Aprofundir en els coneixements gramaticals que es desprenen de l'anàlisi textual, a partir de les conclusions extretes sobre aquesta mateixa anàlisi aplicada als mitjans àudio-visuals.
5. Reconèixer i analitzar els elements contextuals que conformen el missatge àudio-visual.
6. Analitzar i conèixer els procediments genèrics com a marcs de referència per a l'emissor i el receptor.
7. Dissenyar discursos àudio-visuals narratius, argumentatius i explicatius, tot utilitzant els procediments macrotextuals que els són propis i amb adequació a les situacions comunicatives.
8. Produir textos verbals que integren o es relacionen amb el discurs àudio-visual (guions, diàlegs, crítiques, disseny d'espais i personatges, ...).
9. Valorar l'artisticitat present als mitjans cinematogràfic i televisiu, i la consideració social que reben.
10. Conèixer i valorar la realitat sociolingüística als mitjans audiovisuals, analitzant-hi l'aparició i ús del valencià i valorant el procés de normalització que s'hi efectua.
11. Analitzar críticament conductes que denoten actituds discriminatòries, d'abús de poder o manifestacions de violència, en relació amb la llengua d'ús, el gènere social o els grups marginats en el nostre entorn social, tot i evitant-les en les produccions àudio-visuals pròpies.
12. Valorar el paper de la televisió, i en especial de la publicitat, en la conformació del model de societat postindustrial.

Objectius del curs sobre Publicitat.

1. Valorar la importància i la incidència de la comunicació publicitària en el funcionament de la societat de consum.
2. Analitzar críticament els models socials i de comportament que apareixen en els missatges publicitaris, dels quals són instruments de transmissió.

3. Identificar els mitjans de difusió de la publicitat.
4. Realitzar una lectura crítica, dins de les tres dimensions interpretatives (referencial, emocional i simbòlica) dels missatges publicitaris.
5. Reconèixer els elements que intervenen en la comunicació publicitària.
6. Identificar els recursos expressius, tant textuals com iconogràfics, emprats en els anuncis de premsa, ràdio, televisió i cobertura exterior.
7. Plantejar, desenvolupar i realitzar missatges publicitaris complets, seguint les regles fonamentals de la publicitat professional.
8. Analitzar els components formals i de contingut d'un missatge publicitari.
9. Valorar els elements artístics i estètics que trobem als missatges publicitaris.
10. Analitzar críticament la validesa i efectivitat dels anuncis.

3. Nuclis de continguts

El plantejament del curs, tot i l'elevat nombre de conceptes nous que s'hi introdueixen, és bàsicament procedimental i pretén que l'alumnat experimente tot allò que s'explica a la part teòrica. Les activitats seran molt variades i permeten una actitud lúdica, tot i que cal assegurar-se que els conceptes bàsics es consoliden correctament.

D'acord amb els objectius adés esmentats s'hi estableixen tres tipus de continguts:

- Procediments que es refereixen a destreses per a la producció i interpretació de discursos audiovisuals.
  1. Anàlisi dels mecanismes de consum de productes i serveis.
  2. Càlcul de preus i costos, estudis comparatius.
  3. Anàlisi dels valors emocionals i simbòlics atribuïts als productes i serveis.
  4. Estudis dels models personals i de comportament que suggereixen els missatges publicitaris.
  5. Reflexió crítica a partir de diverses opinions sobre la televisió.
  6. Deducció del públic objectiu al qual s'adrecen els missatges publicitaris.
  7. Estudi de la presència publicitària al carrer.
  8. Realització d'una enquesta.
  9. Diferenciació entre publicitat comercial i propaganda institucional o política.
  10. Creació de textos publicitaris.

11. Creació de logotips.
  12. Inducció de les característiques diferenciades d'un text publicitari respecte d'un text informatiu i un text literari.
  13. Creació d'eslògans publicitaris.
  14. Lectura d'anuncis atenent tant a la seua forma (codi textual i iconogràfic, estructura) com al seu contingut (missatge, consumidors als quals es dirigeix, valors que transmet).
  15. Creació d'anuncis per a revista.
  16. Creació de guions per a anuncis de ràdio.
  17. Creació d'esbossos per a anuncis de televisió.
  18. Creació d'esbossos per a tanques publicitàries.
  19. Anàlisi de característiques necessàries perquè un anunci siga eficaç.
  20. Transformació i manipulació de textos i imatges.
  21. Anàlisi dels significats denotatius i connotatius dels missatges publicitaris.
- Conceptes o coneixements explícits que fan referència a l'aplicació dels esquemes textuais al discurs àudio-visual, a les convencions genèriques i a les qüestions gramaticals relacionades amb els tipus de textos i amb l'especificitat del mitjà en què s'expressen:
1. La societat de consum
    - 1.1. El consum com a acte social.
    - 1.2. El consum com a element bàsic del sistema econòmic.
    - 1.3. La importància dels objectes en la vida moderna.
    - 1.4. Influència de la publicitat en la nostra societat.
  2. El màrqueting.
    - 2.1. Consumidor, mercat i competència.
    - 2.2. Producte, preu, distribució i comunicació.
  3. Els mitjans de comunicació.
    - 3.1. Característiques dels mitjans de comunicació.
    - 3.2. Relacions entre la publicitat i els mitjans.

4. Definició de publicitat.

4.1. La persuasió.

4.2. Publicitat referencial, emocional i simbòlica.

4.3. Els costos i finançament de la publicitat.

5. Diferències entre publicitat comercial i propaganda institucions o política.

6. El procés d'elaboració dels anuncis.

6.1. La campanya de publicitat.

6.2. L'agència de publicitat.

7. El paper de la llengua en la publicitat.

8. El paper de la imatge en la publicitat.

9. Guió per a l'anàlisi d'anuncis.

10. Característiques dels anuncis.

10.1. Característiques dels anuncis per al mitjà premsa escrita.

10.2. Característiques dels anuncis per al mitjà ràdio.

10.3. Característiques dels anuncis per al mitjans cinema i televisió.

10.4. Característiques dels anuncis per al mitjà exterior.

11. Qualitats que ha de tenir un anunci perquè es considere eficaç.

12. Publicitat il·lícita. Publicitat enganyosa. Publicitat subliminal.

- Valors, normes i actituds que afavorisquen el posicionament i distanciament crític respecte als mitjans audiovisuals, en especial la publicitat dels mitjans de comunicació.

1. Interés per la influència que la publicitat exerceix en el consum i en la modelació de les actituds i conductes pròpies.
2. Participació en l'organització i l'elaboració d'un treball publicitari col·lectiu.
3. Valoració de les possibilitats publicitàries de la llengua i de la imatge.
4. Hàbit d'observació crítica dels missatges publicitaris.
5. Valoració crítica dels treballs creatius dels companys i de les companyes.

6. Desenvolupament de la creativitat guiada per uns objectius determinats.

7. Desenvolupament d'una actitud racional i responsable davants les situacions de consum.

4. Estructuració del curs.

El curs està dividit en quatre unitats:

- *On és la publicitat?*, situa el fenomen publicitari dins d'un context ampli i global per tal d'entendre'n la dimensió exacta. No es pot parlar d'anuncis amb pretensions mínimament rigoroses sense aclarir què són el consum i la societat de consum, com funcionen les tècniques de màrqueting o quin és el paper que, en el procés publicitari, desenvolupen els mitjans de comunicació de masses.
- *Què és la publicitat?*, la segona unitat, es dedica a delimitar l'activitat publicitària: naturalesa i característiques, despeses que comporta i diferenciació d'altres activitats properes, com ara la propaganda institucional o la propaganda política.
- *A Com funciona la publicitat?*, la tercera unitat, s'explica pas a pas el funcionament d'una campanya publicitària, des de la necessitat de comunicació massiva d'una empresa fins a l'aparició dels anuncis als mitjans. Es donen quatre idees senzilles de com funciona una agència de publicitat i de qui treballa. S'explora la utilització que la publicitat fa de la llengua i de les imatges i es proposa una guia d'anàlisi per a tota classe d'anuncis que permet fer-hi una aproximació acurada i crítica.
- La quarta unitat, *Els anuncis*, exposa les característiques diferenciades dels anuncis que apareixen en els mitjans: premsa, ràdio, televisió i publicitat exterior, i conclou sis criteris senzilles clars per determinar quan un anunci és efectiu i quan no ho és.

Aquests tres tipus de continguts s'apliquen als nuclis següents:

1. La publicitat
2. El Màrqueting
3. La publicitat als mitjans de comunicació
4. Llengua i publicitat
5. Imatge i publicitat
6. El procés de producció d'un anunci.

Unitat 1. *On és la publicitat?*

- La societat de consum
- El màrqueting
- El paper de la publicitat en la societat de consum
- La publicitat i els mitjans de comunicació.

Unitat 2. *Què és la publicitat?*

- La comunicació en el màrqueting.
- Definició de la publicitat
- Quant costa la publicitat i qui la paga?
- Publicitat comercial i propaganda.

Unitat 3. *Com funciona la publicitat?*

- La campanya de publicitat.
- L'agència de publicitat.
- La llengua i la publicitat.
- La imatge i la publicitat.
- Lectura d'anuncis.

Unitat 4. *Els anuncis.*

- La premsa.
- La ràdio.
- Cinema i televisió.
- Publicitat exterior.
- Anuncis bons i dolents.

5. Orientacions didàctiques

Tal com hem explicat a la introducció, tot i aquest curs presenta bon nombre de conceptes nous, està plantejat com un curs fonamentalment procedimental. L'estudiant ha d'assimilar aquests conceptes per mitjà de les activitats abundants, diverses i completes que es realitzaran al llarg del curs, més que no pas memoritzant-les.

La publicitat és una matèria prou atractiu i dinàmica per convidar a una actitud lúdica que no hem de desaproveitar. Al contrari, hem de saber treure partit de la seducció publicitària per tal de fer amenes una anàlisi i una reflexió profundes.

Com tota matèria nova i poc coneguda, la publicitat presenta una sèrie de paraules que no són del domini estàndard. Tecnicismes i termes estrangers que inclourem en un glossari al final del curs. Aquest glossari es converteix així en un recull de paraules tècniques pertanyents a l'activitat publicitària, algunes de més popularitzades –com espot o relacions públiques– i altres de menys conegudes –com ara opi, posicionament o suport.

Treballarem amb uns materials que disposaran de diferents estratègies per introduir la matèria. D'una banda, material gràfic abundant i recent que intenta connectar amb la realitat que els i les alumnes viuen cada dia fora de les aules. D'altra banda, s'hi aportaran dades i comentaris curiosos al voltant de l'activitat publicitària. S'intenta descobrir alguns aspectes de la publicitat que potser mai no ens havíem publicitat. Per últim, comptarem amb gravacions en suport vídeo, disc compacte o dvd, de'espots televisius a visionar a classe per tal d'exemplificar els conceptes estudiats.

6. Lectures

Els alumnes de l'optativa hauran de llegir un mínim de dos llibres al llarg del curs que tracten el tema de la publicitat:

Primer trimestre:

Alberola, Carles i Garcia, Robertp, *Spot*, Ed. Bromera
Summers, A. Yo soy aquel negrito... Ed. Martínez Roca

Segon trimestre:

Cerdà, R., *Manual de Publicitat. Hores de 64 minuts*. Edició pròpia. (Es troba de manera gratuïta a www.gmc24.com i al web del Departament de València).
Vives, A., *Maldita Publicidad*. Ed. Península

Cada alumne haurà de llegir dos dels llibres anteriors, lectura que haurà d'acreditar amb la realització d'un control de lectura escrit o oral en les dates que es fixaran oportunament. La lectura de dos dels llibres anteriors durant el curs serà CONDICIÓN NECESSÀRIA per aprovar cada avaluació i el curs en general. A més, s'avaluarà positivament i redundarà en una millora de la qualificació final d'avaluació la lectura d'altres llibres relacionats amb el món de la publicitat com ara:

Beigbédér, Frédéric, *13,99 euros*, Ed. La Campana.
Klein, Naomí, *No Logo*, Ed. Paidós

7. Criteris d'avaluació

Aquest curs és eminentment procedimental, tal com ja s'ha dit. El professor comprova l'assimilació dels conceptes a través de les activitats que fa l'alumnat quotidianament.

Al començament de curs, en l'avaluació inicial, comprovarem els coneixements que sobre la publicitat aporta l'alumne o l'alumna. A través d'un seguit d'exercicis diaris, en els quals aplicarem els conceptes que s'han explicat en la part teòrica, realitzarem l'avaluació formativa. I pel que fa a l'avaluació sumativa o final, proposarem exercicis complets de creació d'espots o campanyes publicitàries. Aquesta activitat pot servir per a mesurar el grau d'assimilació dels procediments, conceptes i valors treballats al llarg del curs. Aquest exercici consistiria en la ideació i realització d'anuncis per a revistes o periòdics, ràdio, televisió i tanques exteriors sobre un producte, del qual donarem totes les característiques i la informació necessària.

En aquest curs avaluarem:

1. Aplicar el model general de la comunicació als processos comunicatius de l'àmbit específic dels mitjans de comunicació social.
2. Interpretar produccions audiovisuals expressades en diferents mitjans i amb distintes finalitats comunicatives, tot aplicant els models textuais que es deriven de l'anàlisi de les produccions verbals.
3. Planificar i produir textos audiovisuals pertanyents a situacions de comunicació convencionals, i adequats al context en què s'inscriuen, amb la utilització dels procediments macroestructurals que ofereixen les tipologies textuais.
4. Reconèixer les específiques marques gramaticals dels textos verbals referides a l'enunciació i a les formes de cohesió, i relacionar-les amb els mecanismes equivalents dels textos àudio-visuals.
5. Identificar les marques genèriques com a guies orientadores, tant de la interpretació com de la producció. Aplicar els procediments de la intertextualitat, especialment els de la paròdia, en l'elaboració de missatges audiovisuals propis.
6. Comparar la consideració artística que s'atorga a les manifestacions literàries, cinematogràfiques i televisives, i analitzar quins factors, de caràcter social, històric i ideològic influeixen en aquesta consideració.
7. Analitzar l'ús del valencià als mitjans de comunicació àudio-visuals en relació amb el procés de normalització lingüística i dintre del marc dels models de televisió pública i privada.
8. Identificar en les produccions audiovisuals, i evitar-ne en les pròpies, conductes que manifesten actituds discriminatòries, d'abús de poder o de violència, en relació amb el gènere social, la llengua d'ús o la pertinença a grups marginats del nostre entorn social, amb atenció especial a aquelles que fan referència a la infantesa i al paper social de la dona.
9. Analitzar el rerafons ideològic associat al poder que s'amaga en el macrodiscurs televisiu i les formes encobertes de manipulació, amb atenció especial als missatges publicitaris.
10. Anàlisi del discurs publicitari gràfic i audiovisual. Missatge, contingut i interpretació.

Així mateix s'avaluarà en un **40%** el treball desenvolupat per l'alumne, la realització de les propostes de treball que es duguen a terme al llarg del curs.

- L'actitud que manifeste al llarg de l'avaluació
- les seues intervencions a classe,
- la realització de les propostes,
- l'originalitat, etc...
- la presentació del treball d'acord amb les condicions exigides,

- la presentació dins els terminis previstos, la qualitat de la seua producció, etc..

L'examen a realitzar en cada avaluació tindrà el valor del 60 %.

8. Materials

L'assignatura es treballarà a partir del manual: Fernández Cavia, J., *La publicitat*, de Josep. Ed. Castellnou.

Com és lògic en una assignatura audiovisual hi haurà una forta presència de material videogràfic, bé per a la utilització en classe per part del professor com a element de recolzament, bé per a la seua manipulació per part dels alumnes per a l'assoliment dels objectius de producció de textos audiovisuals.

Com en totes les altres matèries del departament els alumnes hauran de presentar els treballs d'acord amb les normes de presentació de treballs que es repartiran en començar el curs, i de les quals ja hem presentat un exemplar en aquesta programació

PROGRAMACIÓ DEL REPÀS DE PRIMER DE BATXILLERAT

Xavier Carazo Carrasco

1. Materials.

Materials elaborats pel Departament de València

2. Continguts.

Tot seguint l'estructura de la matèria estudiada el curs passat, s'hi treballaran els següents blocs de continguts:

- ✓ *La diversitat textual.* Aspectes de tipologia textual.
- ✓ *Llengua i societat.* Conceptes bàsics de sociolingüística.
- ✓ *Reflexió lingüística.* Ortografia i gramàtica.
- ✓ *El text literari.* Història de la Literatura.

Dins cadascun d'aquests blocs es treballaran els següents conceptes:

- ✓ *La diversitat textual.* Aspectes de tipologia textual.
  - La comunicació i el llenguatge
    - El procés de comunicació.
    - Els signes. El signe lingüístic.
    - El llenguatge verbal.
    - El llenguatge no verbal.
  - Les funcions del llenguatge
    - L'acte comunicatiu.
    - Les funcions del llenguatge.
  - El text i el context. Les propietats del text.
    - El text, unitat comunicativa.
    - Text, discurs i enunciat.
    - Text i context.
    - Les propietats del text
  - **La varietat discursiva.**
    - Criteris de classificació dels textos.
    - Els gèneres discursius i tipus de textos.

- **Discurs oral i discurs escrit.**
  - Les relacions oral/escrit.
  - Diferenciacions discurs oral/escrit.
  - Algunes pràctiques discursives orals.
- **El text conversacional**
  - L'oral: límit i fronteres
  - La competència comunicativa oral.
  - El text conversacional.
  - Anàlisi de la conversa.
  - Tipus de textos conversacionals.
  - La conversa espontània.
- **El text narratiu.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.
  - Anàlisi de les propietats textuais.
  - La modalitat i el punt de vista narratiu.
  - Tipus de textos narratius.
- **El text descriptiu.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.
  - Tipus de textos descriptius.
- **El text explicatiu.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.
  - Anàlisi dels recursos lingüístics i discursius.
  - Tipus de textos explicatius.
- **El text argumentatiu.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.

- Anàlisi dels recursos lingüístics i discursius.
- Tipus de textos argumentatius.
- **El text instructiu.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.
  - Anàlisi dels recursos lingüístics i discursius.
  - Tipus de textos instructius.
- **El text predictiu.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.
  - Anàlisi dels recursos lingüístics i discursius.
  - Tipus de textos predictius.
- **El text retòrics.**
  - Definició i caracterització.
  - Estructura.
  - Anàlisi dels recursos lingüístics i discursius.
  - Tipus de textos retòrics.
- ✓ *Llengua i societat.* Conceptes bàsics de sociolingüística.
  - **Les llengües del món.**
    - Les llengües del món: unitat i diversitat.
    - Les famílies lingüístiques.
    - Les llengües d'Europa.
  - **Les llengües romàniques i les llengües de l'Estat espanyol.**
    - Causes de la diversitat de les llengües romàniques.
    - La Romània lingüística.
    - Les llengües de l'estat espanyol.
  - **La variació lingüística.**
    - Classes de varietats.
    - Llengua, norma i parla.

- Varietats geogràfiques.
- Varietats històriques.
- Varietats socials.
- Varietats funcionals
- L'estàndard, una varietat comuna.
- **Les varietats geogràfiques.**
  - Divisió dialectal.
  - Els parlars orientals.
  - Els parlars occidentals: el nordoccidental i el valencià.
- ✓ *Reflexió lingüística.* Ortografia i gramàtica.
  - **Els nivells de l'anàlisi lingüística.**
    - *Fonaments de l'ortografia.* L'accentuació i dièresi.
    - *Components bàsics del lèxic valencià.* Formació i naixement de la llengua: substrat i romanització.
  - **El nivell fonètic i fonològic.**
    - Els sons.
    - Les vocals.
    - Les consonants.
    - *Fonaments de l'ortografia.* Les consonants oclusives sordes i sonores.
    - *Components bàsics del lèxic valencià.* L'adstrat i el superestrat..
  - **Els nivells morfològic.**
    - *Fonaments de l'ortografia.* Les consonants alveolars i palatals, fricatives i africades.
    - *Components bàsics del lèxic valencià.* Procediments de formació dels mots: derivació i composició.
  - **El nivell sintàctic.**
    - L'oració.
    - *Categories gramaticals i funcions sintàctiques.*
      - Les modalitats oracionals.
      - Categories i funcions del SN.
      - Els pronoms.

- Categories i funcions del SV.
  - El verb
  - *El lèxic i el diccionari.*
  - Els diccionaris en suport tradicional. Estructura i tipus de diccionaris.
  - Relacions de significat entre els mots.
  - Unitats fraseològiques.
- ✓ *El text literari.* Història de la Literatura.
- **Els gèneres literaris.**
  - Prosa i vers.
  - **Entre la guerra i la religió.**
  - La utilitat de la primera prosa.
  - Les cròniques de la monarquia.
  - Ramon Llull.
  - **La poesia medieval.**
  - La poesia lírica anterior a Ausiàs March.
  - Jordi de Sant Jordi.
  - Ausiàs March.
  - Joan Roís de Corella.
  - **La prosa medieval.**
  - Els escriptors medievals.
  - F. Eiximenis, A. Turmeda, V. Ferrer, I. de Villena.
  - Els escriptors humanistes.
  - La Cancelleria Reial.
  - Bernat Metge
  - **La gran novel·la del segle XV.**
  - La novel·la de cavalleria.
  - Joanot Martorell: *Tirant lo Blanc*
  - *Curial i Güelfa.*
  - Jaume Roig: *L'Espill.*

- **La literatura popular fins a la Renaixença.**
  - Societat antiga i literatura popular.
  - Gèneres de la literatura popular.
  - Carles Ros.
  - La invectiva política en vers.
  - El llibret de falla.
- **Els gèneres teatrals fins al segle XIX.**
  - Teatre religiós medieval. El misteri d'Elx.
  - El teatre del Barroc.
  - El teatre de la Renaixença. El sainet.
  - Josep Bernat i Baldoví.
  - Eduard Escalante.
- **La poesia de la Renaixença.**
  - La Renaixença.
  - Els Jocs Florals. Lo Rat Penat.
  - Teodor Llorente.
- **La prosa literària fins als inicis del segle XX.**
  - La prosa literària durant la Il·lustració.
  - La narració costumista.
  - La novel·la realista.
  - La novel·la naturalista.

3. Avaluació.

Es realitzaran dos exàmens eliminatoris al llarg del curs, un a començament del segon trimestre; i un altre, al principi del mes de maig. Per a aquells alumnes que no aproven algun o els dos exàmens es realitzarà un darrer examen de la part suspensa, o de la totalitat del curs, abans del dia 15 de maig.

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS EXTRAESCOLARS I CULTURALS

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS I CULTURALS PREVISTES PEL DEPARTAMENT.

- Assistència a la representació d'obres de teatre i/o cinema, segons cartellera. S'hi pretén que tots els alumnes assistesquen durant el curs, si més no, a una obra teatral, i si ho permet la programació cinematogràfica a una pel·lícula en valencià.
- Visita al Circuit Ricard Tormo de Xest. 18 de novembre amb els alumnes del PQPI (MIQUEL ESTEVE)
- Visita a la València medieval, per als alumnes de 1r de batxillerat. 22 de desembre (RAFAEL ÀNGEL I MIQUEL ESTEVE).
- Concurs Literari per a alumnes del Centre. Nivell de Primer Cicle d'ESO, Segon Cicle d'ESO i Batxillerat. Es realitzarà només en modalitat de narrativa curta. Durant aquest curs, com els darrers anys, els guanyadors del Premi Literari del Centre participaran en el Concurs Literari Sambori que organitzen les Trobades de les Escoles en València. Es treballarà a classe durant les dues darreres setmanes del 1r trimestre. El Jurat es reunirà el 27 de gener de 2012 (FREDERIC LLOPIS).
- Assistència a la representació d'Edip rei, al Teatre romà de Sagunt. 25 d'abril (XAVIER CARAZO).
- Obres de Teatre, segons cartellera. S'hi pretén que tots els alumnes del Centre assistesquen durant el curs, si més no, a una obra teatral (FREDERIC LLOPIS).
- Excursió a un paratge natural valencià per a l'alumnat de tercer i/o quart d'ESO (Probablement a la Serra d'Espadà), 3 d'abril (FREDERIC LLOPIS)
- Xarrada-col·loqui amb l'autor d'algun dels llibres de lectura del curs: 4t d'ESO amb Joan Torró autor d'El Justícia (15 de desembre) (FREDERIC LLOPIS) i 1r de batxillerat amb Jordi Sebastià autor d'Un assumpte de perifèria (11 de maig) (RAFAEL ÀNGEL)
- Participació en les activitats que se celebren al voltant de les Trobades de les Escoles en València a celebrar a la primavera a la ciutat de València, 20 d'abril (RAFAEL ÀNGEL)

Aquesta Programació General del Departament de València de l'IES La Garrigosa de Meliana per al curs escolar 2011-2012 va ser aprovada pels membres del Departament en sessió ordinària de 20 d'octubre de 2010.

El Cap de Departament

Frederic Llopis Bauset